

Затверджено
на засіданні кафедри
історії та мовознавства
протокол №_1_ від «29» серпня 2025 р.

СИЛАБУС

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ 2025-2026 навч. рр.

Галузь знань	– 07 Управління та адміністрування
Спеціальність	– 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітні програми	– Управління фінансами, банківська справа та страхування
Освітній рівень	– перший рівень (бакалавр)
Цикл підготовки	професійний
Кількість кредитів ЄКТС	– 4
Семестр	1
Сторінка курсу в MOODLE	https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=13193
Лектор курсу – Ховтура Анастасія Сергіївна	
Контакти викладача (e-mail) – a.khovtura@karazin.ua	
Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу – http://rasp.kart.edu.ua/	
Додаткові інформаційні матеріали: http://lib.kart.edu.ua	

Чому важливий і які результати від навчального курсу з дисципліни «Історія України та української культури»?

Предметом навчальної дисципліни «Історія України та української культури» є тенденції формування і розвитку людського суспільства та його культури на території України з найдавніших часів до сьогодення.

Навчальна дисципліна «Історія України та української культури» є складовою гуманітарної підготовки бакалаврів. Курс знаходиться на перетині різних гуманітарних дисциплін, базується на знаннях студентів з історії України та всесвітньої історії, отриманих на до університетському етапі навчання. Знання і вміння студентів, отримані в курсі «Історії України та української культури», створюють певні передумови для вивчення таких дисциплін як «Політологія», «Історія залізничного транспорту», «Філософія», «Соціологія», «Правознавство», «Релігієзнавство», «Економічна історія» та ін.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України та української культури» є створення цілісного уявлення про історичний розвиток українського народу, сприяння формуванню історичної свідомості майбутніх спеціалістів, усвідомленню нерозривного зв'язку між минулим і сучасністю, вихованню громадянського патріотизму, відповідальності за долю України.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія України та української культури» є поглиблення системи знань з вітчизняної історії, формування навичок критичного осмислення історичної інформації, роботи з джерелами і літературою, вироблення власного ставлення до подій минулого, вміння застосовувати набуті знання з історії для того, щоб самостійно орієнтуватися в суспільно-політичних подіях.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Заплановані загальні компетентності (ЗК), спеціальні (фахові) компетентності (СК), результати навчання (ПР):

загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК12 Здатність працювати автономно.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

результати навчання:

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

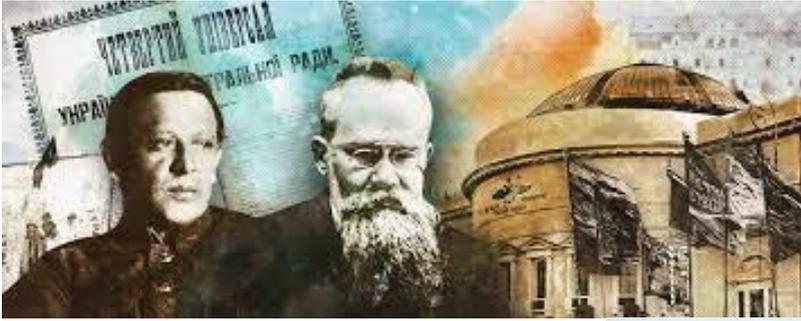
Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати :

основні історичні факти, події, явища, які відбувалися в українській історії, хронологію подій, сутність проблем етногенезу українського народу, становлення та розвитку української державності, соціально-політичних процесів в Україні, історичних особистостей та їх вплив на перебіг історичного розвитку, сутність феномену української культури як ключової сфери суспільної свідомості, головні напрями розвитку української культури.

вміти :

користуватися історичними джерелами та літературою; аналізувати історичні факти, події, процеси, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними; користуватися понятійним апаратом навчальної дисципліни; проводити аналогії, давати порівняльні характеристики історичних періодів, політичних подій, особливостей суспільного розвитку тощо; орієнтуватися в соціальних і політичних явищах та процесах, що відбувалися на українських землях від давнини до сьогодення, аналізувати український етнонаціональний культурний простір.

**Як організоване навчання у межах навчального курсу
«Історія України та української культури»?**

Опис дисципліни:

Кредитів ECTS – 4

Загальна кількість годин вивчення дисципліни – 120

Дисципліна викладається для студентів першого рівня вищої освіти (бакалаврів)

Для студентів заочної форми навчання дисципліна викладається у 2 семестрі.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи студентів для заочної форми навчання – – 16/74

Методи навчання

Словесний метод (лекція, дискусія), практичний метод (практичні заняття), робота з навчально-методичною літературою, самонавчання, презентації.

Теми курсу за змістовними модулями: (В)

Змістовний модуль 1.
Україна з часів давніх
слов'ян до кінця XVIII ст.

Вступ до курсу історії
України та української
культури

Київська Русь, Галицько-
Волинська держава:
соціально-політичний і
культурний розвиток.

Змістовний модуль 2.
Україна у XIX – на
початку XXI ст

Українські землі у складі
Російської та Австро-Угорської
імперій. Українське
національно-культурне
відродження кінця XVIII –

Соціально-політичне та культурне життя в українських землях у складі Литви та Польщі (друга половина XIV – перша половина XVII ст.)

Соціально-політичні та культуротворчі процеси в Україні в середині XVII – 80-х роках XVIII ст.

Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр. та її вплив на соціально-політичний і культурний розвиток суспільства.

Соціально-політичні та культуротворчі процеси в Україні у 1920-х –1980-х роках.

Суспільно-політичний і культурний розвиток України в 90-ті роки XX ст. – на початку XXI ст.

Тематично-календарний план курсу:

Год.	Тема лекції	Год.	Тема семінарського заняття
2	Тема 1. Вступ до курсу історії України та української культури. Тема 2. Провідні суспільно-культурні процеси дослов'янського часу на землях України.	2	Київська Русь, Галицько-Волинська держава: соціально-політичний і культурний розвиток.
2	Тема 3. Київська Русь, Галицько-Волинська держава: соціально-політичний і культурний розвиток. Тема 4. Соціально-політичне та культурне життя в українських землях у складі Литви та Польщі (друга половина XIV – перша половина XVII - ст.)	2	Соціально-політичне та культурне життя в українських землях у складі Литви та Польщі Соціально-політичні та культуротворчі процеси в Україні в середині XVII – 80-х роках XVIII ст.
2	Тема 5. Соціально-політичні та культуротворчі процеси в Україні в середині XVII – 80-х роках XVIII ст. Тема 6. Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українське національно-культурне відродження кінця XVIII – початку XX ст.	2	Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр. та її вплив на соціально-політичний і культурний розвиток суспільства. Суспільно-політичний і культурний розвиток України в 90-ті роки XX ст. – на початку XXI ст.
2	Тема 7. Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр. та її вплив на соціально-політичний і культурний розвиток суспільства. Тема 8. Соціально-політичні та культуротворчі процеси в Україні у 1920-х –1980-х роках	2	
2	Тема 9. Суспільно-політичний і куль-		

турний розвиток України в 90-ті роки XX ст. – на початку XXI ст.		
--	--	--

Інформаційні матеріали по курсу: (Г)

Інформація про курс розміщена на сайті Університету: <http://metod.kart.edu.ua/>

Рекомендована література:

Основна

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О. Д. Бойко. – 5-те вид., доп. – К. : Академвидав, 2014. – 720 с.
2. Бокань В. Історія культури України: навч. посіб. / В. Бокань, Л. Польовий. – К. : МАУП, 2002. – 256 с.
3. Воронянський О. В. Історія України: навч. посіб. / О.В. Воронянський. – Х. : Парус, 2008. – 543 с.
4. Греченко В.А. Історія України. Модульний курс: навч. посібник / В.А. Греченко. – Х. : Торсінг плюс, 2009. – 383 с.
5. Закович М.М. Культурологія: українська та зарубіжна культура : навч. посіб. / М.М. Закович. – К. : Знання, 2007. – 567 с.
6. Історія України: конспект лекцій / О.П. Гужва, К.Е. Колісник та ін. – Х.: УкрДАЗТ, 2014. – 67 с.
7. Історія України: навч.-метод. посіб. для семінарських занять / В.М. Литвин, А.Г. Слюсаренко, В.Ф. Колесник та ін. – К.: Знання-Прес, 2006. – 460 с.
8. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : курс лекцій / М.В. Кордон. – К., 2005. – 576 с.
9. Кормич Л.І. Історія України від найдавніших часів і до XXI століття: навч. посіб. – 3-є вид., доп. і перероб. / Л.І. Кормич, В.В. Багацький. – Х.: Одиссей, 2002. – 479 с.
10. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. / В.Ф. Остафійчук. – К.: Знання-Прес, 2006. – 422 с.
11. Світлична В.В. Історія України: навч. посібник /За ред. Ю.М. Алексєєва. – 7-є вид. / В.В. Світлична. – К.: Каравела, 2015. – 392 с.
12. Шейко В.М. Історія української культури / В.М. Шейко. – Х., 2001. – 413 с.

Допоміжна

1. Грушевський М. Ілюстрована історія України: Нове доповнене видання. – Донецьк: ТОВ ПКФ “БАО”, 2003. – 733с.
2. Грушевський М. Історія України-Русі. В 11т. 20 кн. – К.: Наук. думка, 1995. - 544 с.
3. Даниленко В.М. Сталінізм на Україні / В.М. Даниленко, Г.В. Касьянов, С.В. Кульчицький. – К.: Либідь, 1991. – 344 с.
4. Іванченко Р. Історія без міфів: Бесіди з історії української державності: навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: МАУП, 2006. – 622с.
5. Історія України в особах: IX – XVIII ст. / М. Котляр, Н. Яковенко, П. Сас та ін. – К.: Україна, 1993. – 576 с.
6. Історія України в особах: XIX – XX ст. / І. Войцехівська, В. Аблицов, О. Божко та ін. – К.: Україна, 1995. – 479 с.
7. Конституція гетьмана П. Орлика: метод. вказівки з дисципліни «Історія України» для студентів денної форми навчання / О.П. Гужва, В.М. Щербак, Л.М. Близнюк, Т. М. Саламатіна, О.О. Литвиненко, І.В. Толстов, Г.Ф. Арбузов. – Х.: УкрДАЗТ, 2014. –76 с.

8. Мала енциклопедія етнодержавознавства. – К.: Генеза, 1996. – 942 с.
9. Смолій В. Богдан Хмельницький: Хроніка життя та діяльності / В. Смолій, В. Степанков. – К.: Либідь, 1994. – 502 с.
10. Шаповал Ю.І. Людина і система (Штрихи до портрета тоталітарної доби в Україні) / Ю.І. Шаповал. – К.: Ін-т нац. відносин і політології, 1994. – 272 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. Портал електронних видань Українського державного університету залізничного транспорту: <http://lib.kart.edu.ua/>
2. Книги та підручники з історії України та всесвітньої історії. – Режим доступу: <http://history.vn.ua/book/>
3. Український історичний журнал. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua>
4. Український журнал. – Режим доступу: <http://ukrzurnal.eu>
5. Громадський проект «ЛІКБЕЗ. Історичний фронт». – Режим доступу: <http://likbez.org.ua/uk>
6. «Навчальні матеріали онлайн. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/kulturologiya/>

Про що важливо пам'ятати і яких правил дотримуватись у ході вивчення дисципліни?

Умовою ефективного засвоєння змісту дисципліни і досягнення наведених результатів (набуття необхідних компетенцій) є не тільки високопрофесійна робота викладача, а також наполеглива, цілеспрямована учбова діяльність студентів, яка включає різні форми роботи як під час аудиторних занять (лекцій і семінарів), так і самостійної підготовки.

Під час лекцій ефективності засвоєння матеріалу, що надається, сприяє не лише уважне слухання і кропітке ведення конспекту, але й також формулювання уточнюючих запитань, можливих критичних зауважень, спроби навести приклади, які б ілюстрували або, навпаки, ставили під сумнів, положення, що наводяться. Активна участь в коротких обговореннях, які зазвичай є природнім елементом лекцій, також є активністю, що очікується від студентів в ході вивчення ними дисципліни.

Робота на семінарських заняттях передбачає наступну активність студентів:

- підготовку доповідей і виступів на теми, означені програмою курсу;
- участь в обговоренні нагальних питань з тематики дисципліни;
- виконання індивідуальних завдань (представлення реферативних робіт, презентацій тощо);
- участь в усних і письмових опитуваннях.

Яким є порядок оцінювання результатів навчання студентів за відповідними формами організації навчального процесу?

Контроль знань у рамках навчальної дисципліни «Історія України та української культури» здійснюється з урахуванням особливостей кредитно-модульної системи, відображених у Положенні про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання. При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Заловільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим якотримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	

Принципи формування оцінки:

Принцип формування оцінки за модуль за 100-бальною шкалою показано у таблиці, де наведена максимальна кількість балів, яку може набрати студент за різними видами навчальної роботи.

Максимальна кількість балів за модуль				
Модульне тестування	Семінарські заняття	Відвідування занять	Самостійна робота	Сума балів за модуль
до 40	до 30	до 10	до 20	до 100

Модульне тестування оцінює рівень засвоєння матеріалу двох змістових модулів, які входять до складу відповідного модуля. Максимальна кількість балів за виконання тестів – 40.

На *семінарському занятті* студент може отримати таку кількість балів:

- за підготовлений виступ – до 8 балів;
- за участь у дискусії – до 5 балів;
- за запитання – до 2 балів.

За нестандартні рішення та творчий підхід при виконанні завдань викладач може додати до 2 балів. Максимальна сума, яку може набрати студент – 30 балів.

За складову «*Відвідування занять*» бали не нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50 % лекційних занять у модулі з неповажних причин. За відвідування кожного заняття понад 50 % (5 семінарів) нараховується по 2 бали. Максимальна сума становить 10 балів.

У складовій «*Самостійна робота*» оцінюється рівень засвоєння студентом розділів і питань курсу, які визначені для самостійного вивчення, а також якість підготовки до навчальної промови та виконання індивідуальних завдань. Максимальна кількість балів складає 20.

До перелічених складових модульної оцінки можуть нараховуватися *додаткові бали* за участь студента у науковій роботі, робіт на конкурси, участь в олімпіадах тощо.

Кількість додаткових балів визначається на розсуд викладача, але у сумі не більш 100 балів разом з переліченими складовими модульної оцінки.

Отримана таким чином сума балів доводиться до відома студентів перед проведенням модульного контролю. Студентам, які набрали від 60 до 100 балів і згодні з цією сумою, відповідна оцінка модуля виставляється у екзаменаційну відомість.

У разі незгоди студента з отриманою сумою балів або, якщо вона складає менше 60 балів,

її можна покращити за рахунок участі студента у процедурі *модульного контролю*.

Кількість балів, яка може бути отримана за результатами модульного контролю, дає студенту можливість підвищити оцінки поточного контролю на один ступінь за державною шкалою:

з «4» (75-89 балів) на «5» (90-100 балів);

з «3» (60-74 бали) на «4» (75-89 балів);

з «2» (35-59 балів) на «3» (60-74 бали).

Таким чином, максимальна кількість балів модульного контролю коливається у межах від 10 до 25 балів залежно від конкретного випадку.

Оцінка іспиту визначається як середньоарифметична оцінок двох модулів.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на модульних тестуваннях та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у рефератах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, потрібно зазначити ступінь їх участі у роботі.

Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти доступне за посиланням: https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/poloz_zap_plagiat.pdf

Інтеграція студентів з обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/> (Д)